

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	— 3.50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ck
Egy szám	— 1.50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 191. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 7 — 1923 október 17 Szerda

A beteg pénz

A diktatórikus hatalommal felruházott német kormány rászánta végre magát a döntő lépésre. Beszüntette a márka nyomását, ami amugyis kárbavesztett fáradság volt, hiszen a felhasználó papíros többet ért, mint a rajta szereplő értékjelzés. A berlini nyomdák most egy új pénzem előállításával foglalkoznak, amelynek neve járadékmárka. Hogy milyen magas lesz az új pénz értéke a nemzetközi piacon, ma még nem lehet tudni, de a közgazdasági szakértők nem jósolnak nagy karriert neki. Maga a Stresemann-kormány is csak átmenetinek tekintti ezt a megoldást, mert felhívása szerint a német pénzpiac vézleges szanálása csak az aranyvalutához való visszatérés útján lehetséges. Az adókat már is aranyparitásban állapítják meg. Az új német pénz kihoztatásának közvetlen hatásait még nem ismerjük, de tartani lehet tőle, hogy nem jár minden megrázkódtatás nélkül. Az előjelek már mutatkoznak azokban az éhségzavargásokban, amelyeket Németország különböző városaiól jelentenek. E pillanatban ugyanis az a helyzet, hogy egy havanmillió német pénz szoros értelmében pénz nélkül áll. Nincsen eszköze, amellyel gazdasági életének vérkeringését fenntarthassa. Papírmárka már nincs (nem lehet létezőnek tekinteni) és járadékmárka még nincs.

A tegnapi napon már egy korábbi kormányrendeletből kifolyólag megszűnt a gabona- és kenyérgényes-gazdálkodás háborúból visszamaradt rendszere és ennek hatásai már az első napon mutatkoztak, mert a lakosság kenyérmel való ellátása ugyszólván lehetetlen. A rakétos tábor már régóta heves agitációt folytat a parasztság körében, hogy ne adja oda terményeit papírmárkáért, aminek mostan katasztrofális hatásai jelentkeznek. A pokoli káosz közepette Stresemann valóban hősiességű tetteket tesz, hogy megmentse a még menthetőt. Vajjon eredménnyel jár ez a hősi próbálkozás? Nem Stresemanntól függ és nem is egyedül Németországtól. Az elmúlt öt esztendő valutatanulságai megmutatták, hogy a halálos betegségben szenvedő pénzt nem lehet lokális gyógykezeléssel talpraállítani, csakis egységes, egész Európára kiterjedő gazdasági rendezéssel lehet kímélt azzá tenni a pénzt, ami volt: stabil értékmérővé és a gazdasági élet oxigénjévé. Mit ér az, ha Németország ma újra rendezi zilált pénzügyeit, ha a papírmárkák milliárdjai helyett járadékmárkák tüzeseivel fognak vásárolni a német polgárok. Vajjon nincsen a járadékmárka ugyan olyan sorsra ítélve, mint diestelen elődje, a papírmárka? Vajjon lehetséges a mai európai viszonyok között stabilá tenni egy pénzt? Ezekre a nyomasztó kérdésekre már meg is érkezett a felelet az angol kormány elhatározásában, amely méltán keltett kínos feltűnést az egész világon, de különösen Franciaországban.

Szinte egyidőben a német pénz szanálási akciójával érkezik a hír Londonból, hogy az angol pénzügyi politika, amely mindig büszke volt valutájának kiváltságos helyzetére, kénytelen volt az infláció útjára térni és nyíltan bevallani, hogy a deflációs politika főoka volt az óriási méretű angol munkanélküliségnek. Az összes eddigi kísérletek és a német áruk ellen életbeléptetett különböző vámok nem vezettek eredményre és az olcsó német áruval szemben csak úgy tud megküzdeni az angol áru a nemzetközi piacon, ha a font sterling árfolyamát mesterségesen lecsökkenti. Mi mást jelent ez az elhatározás, mint azt, hogy a pénz életében olyan működési zavarok állottak be, amelyek az összes országok gazdasági életét állandó krízisben tartják. A beteg pénz pedig nem gyógyul meg, sem a védővámok injekciójától, sem a kivételes kormányrendszabályok

antiszeptikumától, mert a pénz, amióta azzá lett, ami a háboru előtt volt, az internacionális gazdasági élet kovásza, szervesen összenőtt e gazdasági életnek éppen nemzetközi jellegével és ikertestvére lett annak. Ha az egyik zavarok jelei mutatkoznak, a másik is megérzi azt és sorsuk megfelelőbbé válik. Az internacionális gazdasági élet pedig még mindig nem állott helyre, organizmusában óriási folytonossági hiányok vannak és az egészséges talpraállást még mindig akadályozza a népek gyűlölködése, bosszúvágya és félté-

kenysége. Nem aranyvalutára van szükségük a népeknek, hanem békevalutára. Ez az egyetlen valuta, amely tartós és nincs kitéve a percek szeszélyeinek. Olyan valutára van szükség, amelynek alapja a békés munka és a népek testvéri együttműködése. Ha a közgazdasági terminológia szerint nem is hangzik tudományos komolysággal ez a megállapítás, de az élet kényszere és a keserű tapasztalatok még is előbb-utóbb rávezetik Európát arra, hogy áttérjen erre az egyedül egészséges és biztos valutára.

Elnapolták a parlamentet

Az ellenzék tüntetően távolmaradt a megnyitó ülésről. A király hazaérkezéseig elnapolták az üléseket. A liberális párt szabadkezet adott vezérének a kormány átszervezésére

(Bukarest, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nehéz, nyomott atmoszférában nyílt meg tegnap a törvényhozás két házában ülészaka. A kormány hónapok óta húzódo válsága súlyos gondokat okoz a miniszterelnöknek és a pártvezér gondoljai deprimálták a liberális párt többi tagjait is. A kormányzó párt elkedvetlenedését fokozta az, hogy az ellenzék tüntetőleg távol maradt a tegnapi ünnepélyes megnyitó ülésről, jelöl annak, hogy az ellenzék harca készül a kormány ellen. Az ellenzéki képviselők közül egyedül Jorga jelent meg az ülésen, aki csökönnyös következetességgel ragaszkodik a jogi kormányhoz és bár meggyőződéses elvi ellensége a kormánynak, — eltérőleg az ellenzék többi tagjaitól — a kormány összes rendelkezéseit és intézkedéseit szigorúan kötelezőnek tartja.

Jorgával szemben a nemzeti és parasztpárt vezetői azon a véleményen vannak, hogy a mai kormány törvénytelen eszközök segítségével jutott uralomra és így a kormány intézkedései törvénytelenek és nem kötelezőek.

Elnapolják a parlament ülésszakát

Jelentette tegnap az Uj Kelet, hogy a törvényhozás két háza első érdemleges gyűlését ma délután tartja. A kamara és a szenátus ma délutáni ülésén töltik be az elnöki széket. Elnökökké újból Ferechidét, illetve Orleanut fogják megválasztani.

Az elnökválasztás után a parlament két házat elnapolják a király Belgrádból való visszaérkezéig. A Ház többi tisztségét csak ezután fogják betölteni.

A parlament üléseinek elnapolása néhány nappal eltolja a kormányátszervezés régóta húzódo problémájának megoldását. Az ellenzéki lapok értesülése szerint a kormányátszervezés legnagyobb akadálya maga a liberális párt. Azok a miniszterek, akik távozni fognak, heves propagandát fejtenek ki maguk mellett a pártban. Bratianu Jonelnek így a pártjában lévő különböző érdekek összeütközésével is számolnia kell a személyi kérdések megoldásánál. A „Dimineata” megállapítja, hogy Vaitoianu eljátszása bizonyos és vele együtt esetleg Constantinescu is kénytelen lesz távozni, ha intranzigens marad továbbra is.

A liberális párt szabadkezet adott Bratianunak a rekonstrukcióra

(Bukarest, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormánypárt tegnap este a szenátus ülésében értekezletet tartott, amelyen a miniszterelnök ismertette a helyzetet. Bratianut az egybegyűlt képviselők és szenátorok nagy ovációban és hatalmas tapsal fogadták,

mire a miniszterelnök a következő beszédet mondotta:

— Uram, önök már válaszoltak, mielőtt megkérdeztem volna önöket. Igaz, hogy önök mindig megadták nekem azt az erkölcsi hitelt, amely biztosította sikereinket. Sohasem vezettek személyes érdekek, mert politikám egyik alapelve, hogy a párt nem egyeseké, hanem mindenkié. Ezt az elvet a párt eddig is mindig fentartotta és ezután is így kell ennek maradnia. Jelenleg birom a király bizalmát, mert képviselője vagyok egy hatalmas szervezetnek, amely képes az országot vezetni. Ha azonban úgy látom, hogy beteg tépelődések lettek rajtunk urra, azonnal levonnám a konkvenciákat, elhagyva a hatalmat. Ezért kérek,

mondjátok meg őszintén, vajjon birom-e még teljes bizalmatokat?

A miniszterelnök szavaira Ferechide, a szenátus elnöke válaszolt. Hangsúlyozta, hogy a párt eddigi vezéreinek is voltak a párt kebelében személyes nehézségei, de mindegyik pártvezér lefegyverezte a széthuzást a liberális párt nagy missziójára való hivatkozással. A személyes kérdések nem birhatnak fontossággal. A párt vezérének egyedül kell megoldania ezeket a kérdéseket, a párt tradícióhoz hiven. Ezután Onciu bukovinai, Pantea beszarábiai és Biberea bánati képviselők biztosították Bratianut a párt bizalmáról.

Orleanu, a kamara elnöke, kérte a párt vezérét,

utasítsa vissza azok tanácsait, akik személyesen érdekelve vannak a kabinet átalakítása körül

és határozzon egyedül, ahogyan jönnek látja. A többség támogatni fogja vezérét.

Erre Bratianu Jonel miniszterelnök válaszolt, köszönetet mondva a megnyilvánult bizalomért. A kormány rekonstrukciója körül nem dönthet gyorsan, mert időre van szüksége, hogy kiválassza a legmegfelelőbb munkatársakat, olyan értékeket, amelyek a legopportunusabbak, mert a politikában senki sem nélkülözhetetlen, legfeljebb opportunus.

Az értekezlet ezek szerint teljesen szabadkezet nyújtott a miniszterelnöknek a kabinet megfelelő átalakítására.

Országos radikális párt alakul

Bukarest, október 16. A „Lupta” jelentése szerint Istrate Micescu, a bukaresti ügyvédi kamara dékánja, egy országos radikális párt alakítását kezdeményezi. Az új párt létesítéséhez a fővárosi intellektueleknek az adókérdésben tanusított együttes fellépése adta az eszmét.

A jugoszláv kormány békülni akar Radicscsal

Bukarest, okt. 16. Fővárosi diplomáciai körök úgy tudják, hogy a jugoszláv kormány békülni akar Radicscsal és a szeparatistákkal, hogy elkerülje a polgárháborút.

ÁRI ÁRAK!

CTORIEI 24.

1497

ÖT
tányos

gyár

és butor-

sorozás

rajánlatot

Flóknizet:

Egeres

összeszegezt

telésre azonnal

áron 1331

S fakeskedés

és ládagyar

tól-ut) 1 szám

re S. A.

gonastrá Arad

kocsik, ipari,

ozó minden-

ok, minden

ertőgépek.

ok, excenter-

teherkocsik-

raktárakból:

No. 1.

dea-Mare

orliczy 16. szám

A svábok iskolakövetelése

Tiltakoznak az iskolák romanizálása ellen

(Temesvár, okt. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bányász svábok, miként az ország többi kisebbségei, hónapok óta heves harcban állanak a kormánnyal a legújabb iskolarendeletek miatt. A német-sváb néptanács végrehajtóbizottsága a napokban ülést tartott, amelyen az iskolák kérdésében minimumként a következőket követeli:

1. Minden német elemi iskolát, így a felekezeti, községi és állami iskolákat az első négy osztályában, minden másnyelvű oktatástól mentesítsék, amint az minden kulturállamban szokásban van és pedagógiai szempontból észszerűnek elismertetett. Minden más rendszabály csak az ifjúság művelődésének súlyos akadályát jelenti, mely az állam sérelme is. Az ötödik osztálytól kezdve hetenként két-három órán át oktassák a román nyelvet.

2. A németnyelvű középiskolák az oktatási nyelv kérdésében ne részesüljenek mostohább kezelésben, mint azon német, román és szerb középiskolák, melyek az összeomlás idején az 1883. évi 30. törvénycikk értelmében működtek. Lehetetlenség, hogy a román állam németnyelvű állampolgárait ezen nivó alá súlyosítsa, mert különben Európa összes népei előtt elvesztené minden politikai hitelét. Ez az alapos megfontolás a Bánság katolikus svábait arra készteti, hogy a piarista gimnázium romanizálása ellen a leghatározottabban állást foglaljon, mert a bányász katolikus svábok ennek az intézetnek a keretében német tannyelvű párhuzamos osztályokat kívánnak, illetve egy német katolikus főgimnázium felállítását már ismételtelen követelték és követelni fogják.

3. Határozottan tiltakozunk az egyetemi felvételi vizsgák ellen, mert ez az érettségi bizonyítvány elértéktelenítését jelenti, a jövő tőiskolai hallgatókat igazságtalanul terheli és gyakorlati megvalósulásában nem egyéb a numerusz klauzusz egy neménél, tehát akadémiai ifjúságunk tanszabadságának érzékeny meg rövidítése.

Végül megállapítja a sváb néptanács, hogy a követelésekért azok teljesítéséig harcol és e küzdelemben Románia minden német lakosa összefog, annak sikerét becsületbeli ügynek tekinti.

.....
Több mint tízezer áldozata volt a bolgár forradalomnak. Szófiából jelentik: Diplomáciai körök szerint a legutóbbi kommunista forradalomnak tízezer ember áldozata van. Ezenkívül igen sok a sebesült.

Egy zsidósors

(15) Regény. Dán nyelven írta Míer Aáron Goldschmid

— Mert olyan szomorú volt az a dal, amit énekeltél, — zokogta a gyerek.

Az anyja nem tudta megérteni. De az anyaszív szerető gondossága messzibbre nyulik, mint a tapasztalata. Valami féltő sejtés nyomozta el mellét, ha arra gondolt, hogy egyetlen gyermeke ki fog lépni a veszedelmes életbe.

Hatodik fejezet

Ezek a melódiák foglalták el a lelki kalandok helyét, de ezek a dalok nem elevenedtek meg csak akkor, ha anyja énekelte őket. Ilyenkor azonban csudálatos alakok nőttek ki belőlük, körülzibongták a levegőben őt is, anyját is, ott vihánczoltak a szoba sarkában a és paplan alatt — örült nekik és félt tőlük. Olykor gunyolódva ugrottak ki az ablakon és eltűntek az éjszakában, máskor gyászmenetben jöttek közelebb, mindközelebb és anyjának ajakán haltak el.

Sokáig tartott, amíg Jákob olyan nyugodtan tudta hallgatni anyja dalait, hogy a szavak értelmét is meg találta bennük. Csak amikor már előre tudta a megértett, megtanult, kézzelfogható-jelentésű szavakat, csak akkor váltak husból-verből való valóságokká mind a furcsa-vidám alakok és csak akkor vesztették el varázshatalmukat. Meg akarta tanulni ezeket a nótás szavakat, hogy majd ha egyedül lesz, ő maga is elé tudja varázsolni a játékos álom-lényeket — és az anyja örömmel tanította mindenre, amit csak tudott. De amikor Jákob mindig többet kívánt, — előszedte a régi könyveket, fiatal-lyánykori emlékeit, — odaadta fiának és megtanította olvasni belőle.

Általános sztrájk fenyegeti Németországot

Francia segítséget kér a munkásság a nagyipar ellen. Vörös zavargások Berlinben és az ország más részeiben. Nem nyomnak több papírmárkát Németország közvetlenül akar tárgyalni Franciaországgal

(Berlin, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A márka nyomását végleg beszüntették. Ma közli a kormány az új bankjegykibocsátásának elveit, azonban az új márka is csak provizórikusan fog szerepelni a forgalomban.

Stresemann kancellár új valutatervezete szerint az új német pénz neve: járadékmárka lesz és egy, két, három, öt, tíz, ötven, száz és ezer márkás címletekben fog forgalomba kerülni. A pfennigcímleteket alumínium és sárgaréz keverékből fogják előállítani. Az új német pénz verését és nyomtatását már megkezdték és valószínűleg november első felében forgalomba hozzák. A járadékokat kibocsátó bankot még ezen a héten felállítják.

Berlin, október 16. A hivatalos lap mai száma már közli a kormány elhatározását a valutareformmal kapcsolatban. Eszerint

a papírmárka törvényes fizetőeszköz marad, ezenkívül az ugynevezett „Rentenmark“ (járadékmárka) kerül forgalomba, amelynek állandó lesz az értéke és amelyet a német ingatlanvagyonra elsőbbségi joggal való bekebelezés útján biztosítanak. Ezenkívül aranyértékre szóló kötvények lesznek, amelyek latra szólnak és amelyeknek fedezetül az ipari, kereskedelmi vállalatok és a bankok vagyona szolgál.

E célból sűrűsöen felállítják a Deutsche Rentenbankot, amelynek igazgatóságában helyet foglalnak az ipar, kereskedelem, mezőgazdaság és a bankok képviselői. A Reichsbank beszünteti a kincstárjegyek számláját és így

a papírmárka-infláció végetér. A járadékmárkát néhány hét múlva vissza fogják vonni, amikor azután véglegesen megoldják a valutaproblémát, még pedig az egyedül lehetséges aranyfedezeti alapon és aranyvalutában.

A kancellár kijelentése szerint ezek az intézkedések csak közbeeső lépések a német valuta végleges rendezésében.

A végleges megoldás csak az aranyvalutához való visszatérés lehet, amit a kormány már kezd is előkészíteni. A Wolff-ügynökség jelentése szerint ugyanis a felhatalmazási törvény alapján már megtörtént az adóknak aranyalaprú való átszámítása.

Amíg azonban a kormány azon fáradozik, hogy Németországot megmentsse a végleges összeomlástól, a helyzet egyre súlyosodik. Hiába mon-

Igy lett belőle is fiának tanítója, — anélkül, hogy észrevette volna, — pedig olyanra tanította amit a fiú soha többé el nem felejtett. Az értékek legszebbjét ajándékozta fiának, — amit az apai házból örökre magával vitt az életbe: az anyanyelvet, — olyan tisztát és esengőt, ahogyan csak a költők ritmusaiban esendülhet föl.

Fülöp urnak nem nagyon tetszett, hogy Jákob a gemarát jiddis helyett dán nyelvre kezdte fordítgatni. De az anya Jákob pártjára állott és azt mondotta:

— Hát talán rabbinust akarsz a gyerekből nevelni? Hát ne ösmerje azt a nyelvet, amelyet a keresztények beszélnek, holott közéjük kell mennie és közöttük kell élnie?

Az apa belényugodott. Azok a könyvek, amelyeket Jákob olvasásra kapott, — szindarabok, dalgüjtemények, utleírások és más effélék — mindeddig észrevétlenül heverték a polczokon. Egyikbe-másikba az egerek nagy lyukakat rágta, sokat közülök a boltba vittek és apránként csomagolópapírosnak használták el, — egyiknek az eleje hiányzott, másinak a vége, — legtöbbször mind a kettő. De Jákob részére ezek a hiányok csak annál érdekfeszítőbbé tették a bonyodalmat és csak élénkebbé tette az életnek titokzatos sejtését, — azét az életét, amely ott a deszkakerítés előtt perog le. — Mert a folytatásokat mindig a kerítés elé képzelte.

E különböző tanulmányok közepette az idő olyan egyhanguan haladt, akárcsak az égitestek forgása, mely a napok változását hozza. Az ujholdváltozások jelezték a nagy pihenőnapokat, az évnek mértföldjelző köveit. De korszakalkotó üstökösök csak nagyon ritkán tűnt föl a családi élet horizontján. Bizonyára ilyennek számított az a vándor lengyelzsidó, — egyike

dott le Ebert köztársasági elnök a neki járó reprezentációs költségek feléről, amit a kancellárhoz írt levélben a birodalom pénzügyeinek súlyos helyzetével indokolt, az éhező tömegeket nem hatja meg a nemeslelkű példa.

Berlin több részében komoly összeütközések voltak a rendőrség és a munkanélküliek között, akik erőszakkal behatoltak az élelmiszerüzletekbe. A rendőrség kénytelen volt fegyverét használni. A hétfői zavargásokról egy másik berlini távirat ezeket közli: Az éhező tömeg megostromolta a péküzleteket, miközben összeütközött a rendőrséggel, mely csak nehezen tudta a rendet helyreállítani. Számosan megsebesültek. Ugyancsak fosztogatásokat és **vörös összeütközéseket jelentenek Lipszéből, Mannheimből és Keletporoszországból.**

A sziléziai sztrájk terjedőben van és már a német-sziléziai területeken is fellépett, de kijelentés van arra, hogy általános sztrájk lesz Németországban. Az üzemi tanácsok október 18-ára hirdette kongresszusát ugyanis Müller tábornok betiltotta. A hétfői napon a berlini kommunisták tíz négyülést rendeztek, amelyben a Középnémetország felől fenyegető döntő támadás ellen foglaltak állást. Elhatározták, hogy a szászországi és thüringiai szocialista és kommunista uralom védelmére

szükség esetén a proletárság kimondja az általános sztrájkot. A gelsenkircheni munkásüzemi tanácsok elhatározták, hogy amennyiben a német nagyiparosok nem állanak el az üzemkorlátozástól, a munkások a franciákhoz fordulnak, azok vegyék át az üzemek vezetését.

A jóvátételi kérdésben Stresemann kancellár meglátogatta a berlini belga követet és vele együtt alapos tanulmányozás alá vette a megbeszélte a belga kormány javaslatát, mely a jóvátételi bizottság legközelebbi ülésében kerül megvitatásra. Stresemann a tervezet több pontját elfogadhatónak találta és azt hiszi, hogy a megegyezés nincs kizárva. A belga követtel a német tanácskozások világosan mutatják, hogy a német kormány napról-napra erősebben kívánja a közvetlen tárgyalások megindítását. Ezt bizonyítja a Havas-ügynökség és a berlini lapok híradása is, mely szerint a párisi német ügyvivő haladéktalanul újabb lépéseket fog tenni Poincarénál a jóvátételhez tartozó dologi szállítások ügyében.

azoknak a furcsa vendégeknek, akik váratlanul csak föltűnnek a városkában anélkül, hogy bárki is tudná, honnan jönnek — és akik rövid ottartózkodás után újra eltűnnek: senki se tudja hová. De volt is öröm, ha a balbósz!) egy-egy ilyen lengyelt hozott haza; rendszerint a templomban vásárolta őket.

Volt is bőven ok az öröme, amikor egy ilyen vendég érkezett a városba. Mindenekelőtt biztosítva volt a minjam a templomban²⁾ Tudniillik, zsidók csak kevés számmal éltek a városkában és ha valamelyik összeveszett a másikkal, hát az egész községen töltötte ki bosszúját azzal, hogy nem ment templomba. Ha azonban egy ilyen polyák érkezett, ez nem csak egy egész emberrel való szaporulatot jelentett, hanem az a hatása is megvolt, hogy a krakélérek meg szegyezték magukat az ilyen tudós férfiú előtt és maguk is eljártak a templomba. Egyedül Jom-Kippur, a nagy kiengesztelődés napja volt az a nap, amikor az ilyen polyákat nélkülözni lehetett. Mert ezen a napon igaz zsidó megbocsát minden sértést, amelyet embertársa elkövetett ellene, még a halálos ellenségek is bekegyebbet nyújtanak, salomot mondanak és megbocsátanak egymásnak, ünnepesen kívánván egyik a másikkal, hogy isten is megbocsássa minden bűnüket — de másnapon már többnyire újból kezdődik minden veszekedés.

1) Helyesen bal-ha-bajit: házigazda, családapa.

2) Minjam = meghatározott szám, — átvitt értelemben azt a tíz felnőtt embert jelenti, akiknek jelenléte szükséges, hogy a templomban a rendes istentisztelet megtörténhessen. Ha tíznél kevesebb felnőtt férfi van jelen, akkor imádkozni szabad ugyan, de az imádkozók nem alkotnak községet. A törát például nem szabad ilyenkor felolvasni. A rendes istentiszteletnek legalább 10 felnőtt férfi jelenléte szükséges.

(Kolozsva

sitójától.) Igén mondok, mert nem is államfé megemfőrök a könyv, se több (szegény jó lélc utcán, egy öre legény, egy ré rohanó szekér minden hőse. akinek kedve nem lesz nagy istenem csak ragadott egy ime mégis, csogukat utána, életét kellett

Annyit nyurga, jóarcu nem tartozik délután volt, késői édes ösztemi könyvköt a munka szag örökötött fe még szeretik munkából, me történi nálur nem sajnálják Hátikosárba rat az inasgy hogy elkerülj Rudi (mégis indult, mert bíztak rá és nagy risztelet meleg volt a minő álmok amikor az ut tudja milyen magát, hogyj terhet. Ment mindössze és ábrándokat, szabadul a cs és fanyalog a

Igy me ért le a Szar az utja. A Sz szürkén, hídé volna, hogy semmi dolga élébe és ezze mából felriad pedig. Ábrán amikor egysz mintha kicsi pokoli manók pedig nem kér volt és szuszorú mok toppantak el ideje volt ép kicsiny életé a veszélyt, tének lendité rajta a teher száz féltett bennlubickol mindjárt, ne jól beharag mondani tud

— Se Ember szekérből má könyv kicsi zel sietve ir is levállott vadkacsanyvek nyomáb emelték ki esittitgatták.

Száz könyvről, egy inasfiuról, a jószívű molnárról, a tűzoltóról és a litterátus asztalosról

(Kolozsvar, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Igénytelen történet ez, amit most elmondok, mert nagy időkben cseppnyi esemény és nem is államférfiak, nem is bosszuraéhes, haragos megmemfőrök a hősei, bizony nem, száz egyszerű könyv, se több, se kevesebb és egy árva inasfiú (szegény jó lélek!) és néhány hajhász-ember az utcán, egy öreg tűzoltó, egy csudálkozó molnárlégeny, egy régivágásu asztalosmester, no és egy rohanó szekér és végül az áradó Szamos történetem minden hőse. Elmondom sorjában, hallgassa meg, akinek kedve van rá, mert mondom megegyezszen, nem lesz nagy dolgokról benne egyetlen szó sem, istenem csak könyvekről, száz könyvről, amit elragadtott egy szeszélyes pillanatban a Szamos és ime mégis, csodák csodájára, emberek vetették magukat utána, mintha nem is jelentéktelen könyvek életét kellett volna megmenteni.

(A tanoncfiu elindul...)

Annyit tudok róla, hogy Rudinak nevezik, gyunga, jóarcu fiú, talán Ammer a másik neve, nem tartozik egészen szorosán a történethez. Kora felután volt, bő meleg nap esett le az égről, a késői édes ős fanyarul lengett odakint, az egyetemi könyvkötőműhelyben csiriz és bőr összeolvadt a munka szagával. Száz szép könyv készült el, a kőbe kötött fedéllel, azoknak a keveseknek, akik még szeretik a szépet, a háromszázadik egy szép munkából, mert az első kétszázad (ilyesmik is megértének nálunk) széthordták a jó emberek, akik nem sajnálják a pénzt, ha szépet kapnak helyébe. Hátkosárba rakták a könyveket, feltették a kosarat az inasgyerek nyakába és utnak indították, hogy elkerüljön a könyv oda, ahol várnak rá. Rudi mégis Ammer a másik neve) büszkén elindult, mert mindig büszke volt, ha nagy feladatot bíztak rá és száz könyv finom bőrből kötve csak nagy tisztelet egy árva inasfiú számára. Mondom, meleg volt a levegő és fanyar az ős és ki tudja minő álmok gözölögtek az árva inasfiú fejében, amikor az utca kőven gyúrta előre magát és ki tudja milyen szép gondolatokkal billentette előre magát, hogy egyensúlyban tartsa vállának nehéz terhet. Ment és ábrándozott, hiszen tizenégy éves mindössze és ő még nem könyvből olvassa az ábrándokat, kis szívéből olvassa ki, amikor megszaradul a csiriz szagától és az utcán süt a nap és fanyalog az ős.

(A rohanó szekérről, mint a tragédia okozójáról)

Igy ment mendegélt az árva tanoncfiu és így est le a Szamos partjára, mert éppen arra vezette az útja. A Szamos pedig szalad tovább, lábai előtt, szürkén, hidegen és érzéketlenül, honnan sejtette volna, hogy a mellette baktató árva inasfiú, akivel semmi dolga nincsen, egyszer csak belepottyan az élébe és ezzel siralmas órákat fog szerezni az álmából felriadt szegény tanoncfiúnak. Így történt pedig. Ábrándjaiban nyakig gázolt Ammer Rudi, amikor egyszerre porfelleggel találkozott szemben, mintha kicsiny életének képzelt regényescskéjébe pokoli manók rontottak volna bele, tüzes szekéren, pedig nem igaz, egyszerűen fából ácsolt szekér volt és nem is táltosok repültek vele, hosszuszőrű mokány lovak, de az egyre megy, odatoppantak eléje, nem gondolkozhatott sokáig, annyi ideje volt éppen, hogy oldalra billenve, megmentse kicsiny életét. De ilyenkor már szokás, a baj hozza a veszélyt, hátán a kosártarisnya megbillent testének lendítésével, lepattant az egyik szíj, rántott rajta a teher és bizony Ammer Rudi kosarával, száz féltett kincsével azon vette magát észre, hogy bennlubickol a Szamosban. Kiáltott is segítségért mindjárt, nem a maga bőrért féltette, amibe pedig jól beleharapott a hideg Szamos, egy szó, amit mondani tudott, csak ennyi volt:

— Segítsé! A könyvek!

Emberek futottak oda a hangos kiáltásra, a szekérből már csak porfellegje maradt, néhány könyv kicsordult a kosár szinéről és a sebes vízzel sietve iramodott a nagy messzeségbe. A kosár is leváltott Rudi fiú válláról és feszesen, mint a vadkacsanya repült kicsinyei után, a futó könyvek nyomában a kicsiny víz hátán. Jó emberek emelték ki Rudit a rohanó vízből, szárították, esztitgatták, de nem maradt a Szamos annyi cseppje

rajta, mint amennyi kiszökött egyszerre zokogó szeméből.

(Az elsodort könyvekről és a könyvmentő emberekről)

Amikor az árva Rudi fiú kikerült a vízből, egyszerre csak nagy iramodásnak indult, hogy elérje a rabló Szamost és vissza szerezze tőle könyveit, kosarát. Az utcán sokan jártak akkor, tudták is, hogy csak könyvek fulladoznak a Szamos vizében és csak egyszerű emberek voltak, olyik talán a betűforgatáshoz se ért, mégis eliramodtak ők is, hogy elérjék a vízbe hullott igénytelen könyveket. És ha egyiknek nyomába akadtak, bizony bedobták magukat a vízbe utána, mintha magas kitüntetéset vártak volna érte, ami életmentésnél szokásos és kimentettek néhányat az igénytelen könyvek közül, amik, csodák csodájára, (nem hiába istenes beszéd van bennük) alig hogy megáztak, mintha a víz felett lebegtek volna. Így rohantak le egyiramban a kis Szamos malmáig, nem néztek már a Szamos hullámai közzé, elől futott lélekszakadva a lihegő Rudi fiú, gondolta, megkéri a jó molnárembert és ott eléje kerülnek a kosárnak, könyvek és megmentik épbőrrel.

(Jó ember a molnárember)

Bizony nem családott Rudi fiú, a molnárember nem litterátus ember, nem sok köze van a könyvekhez, de megérti a könnyeket, elállította gyorsan a víz rohanó útját és kész volt a haditervével, hogy egyet se enged továbbszaladni a könyvek közül, akárki fia írta és akárki fiának szánták. Jó ember volt a molnárember, fiatal és nagybajszu, lisztesarcu, a gátnál serényen elkapott horgászó szenvedéllyel néhányat a könyvek közül, amelyek még el nem merültek valahol, vagy kusza indák hálójába nem jutottak. Talán tiz is akadt így, ép, szép könyvecskék, de a kosár, amelyben a zöme maradt, csak nem akart feltűnni sehoh a szemhatáron. Hiába leselkedtek rája hosszú horoggal, még nagyobb reménnyel, nem jött az, ki tudja hová lett, ki tudja nem ragadta-e már messzire az ár a víznek hátán. Hiába zokogott átázott ruhájában a boldogtalan kis Rudi, alig tiz könyve volt a szép százból és kosara is csunyán odaveszett. Estélig várta és mert hiába várta, megköszönte a molnár fáradságát, hóna alatt a tiz könyvvel, szemében ezerannyi könnyecseppel, halálos aggodalmak között, a halál meztelen gondolatával rémülten tért vissza a csirizszagu műhelybe.

(Közben a tűzoltó kosarat fog)

Mig így minden remény elhalt Rudi szívében és az egyetem derék könyvkötőmestere is bánatosan csóválta a fejét, ekkor isten leküldte oltalmazó angyalát a földre, aki a sejtelen szavával oda-sugott valamit a dohánygyár öreg tűzoltójának a fülébe, aki menten, pedig nem szokása, lesétált a gyár végébe, éppen oda, ahol a Szamos elszalad mellette és amint ott álldogál, ki látott már ilyen csudát, egyszerre csak felbukkan a víz hátán méltóságosan egy kosár. Horgot vetett ki rá, a partra vonszolta, talán kitett csecsemőt várt benne, de bizony csodák csodájára szépen egymásra rakosgatva könyveket talált helyette. Mindenre gondolt volna, csak éppen arra nem, hogy így egy kosárnyi könyvet dob a véletlen eléje és mert a könyvekkel nincsen különösebb ismeretségben, bevitte az asztalosműhelybe, mert a jóembere és jóbarátja, az asztalosműhely munkavezetője bolondos litterátus ember, hátha ő ki tudja olvasni, hogy minő csodák vannak ezekben a könyvekben és talán öröme is telik benne. Így került Rudi kosara és a kosárban a sok könyv viszontagságos uton sok apró ládika közzé.

(Egy ember, aki elkezd és nem tudja abbahagyni)

Az asztalosműhely munkavezetője nem sokáig tündözött a csudán, kiszedte a kosárból a könyveket, éppen alul vagy tiznek jutott ki a vízből, a többi száraz maradt, ép, egészséges és üde, mintha misem történt volna. A többi kiállította az asztalára, nézegette jószívvél, a többi kiállította az asztalára, nézegette és forgatta és mert igen csinosak voltak, este munka után egyet a hóna alá csapott, a többi lezárta lakattal és elindult haza olvasmányos pihenőre. Megette a vacsoráját, aztán odaszólt az asszonyának ingerkedve:

— Nem pénzért vettem, a Szamos adta ajándékba.

Aztán fellapozta, olvasni kezdte, olvasta, olvasta és abba nem hagyta, mig az utolsó soráig nem ért, mert igen kedvelte a történetet, amit belőle megtudott, bibliás, református ember volt s ez is olyasféle történet, a jó isten sok csudájáról, meg az első derék emberről ezen a földön. Így érkezett el — hajnalodott már — a könyv utolsó lapjára, ahonnan kiolvasta, hogy ez a szép könyv Rohonyi mester egyetemi könyvkötő műhelyéből való, ott csinálták nagy gonddal. Alig várta, hogy reggel legyen, vasárnap reggel volt úgy is, elrohant a könyvkötőmesterhez, hogy újságolja neki, az elveszettnek vélt könyvecskék szépen, egészségesen megkerültek és jól lelakotolva őrzik őket. Így történt aztán, hogy amit elvitt a Szamos, visszaadta az asztalos, aki jutalmul magának csak azt az egy könyvet kívánta, amit hazavitt magával, mert ugymond, nagyon megszerette és nem tudna lemondani róla.

— Nem hiába szép istenszó van benne, — magyarázta bibliás szóval, — vigyázzon rá a jó isten, segílyen meg bennünket továbbra is!

Eddig van, tudom hogy igénytelen a történet, mert hiszen csak könyvekről esett benne szó. De tanulságos még is csak nagyon.

(Itt jegyezzük meg, bár nem tartozik szorosán a történethez, hogy a derék asztalos hire az Uj Kelet redakciójában is nagy örömet okozott, mert a Szamos által elrabolt könyvek Sas László kollégánk „Isten lábánál” című regényének ama-törpéldányai voltak.) j. f.

Milliárdos lapvásárlás Londonban

Ötven újságot vásárolt össze két lord. Az antiszemita sajtó megerősödése

(London, okt. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Talán sehoh a világon nem képvisel olyan kivételes nagyhatalmat a sajtó, mint Angliában és talán sehohsem olyan egyoldalú és személyekhez kötött, mint a brit szigeteken. Angliában a közvélemény a gazdag emberek monopóliuma. Egy-egy hatalmas lord összevásárol néhány lapot és ezzel nagyobb befolyásra tesz szert az ország kormányzásában, mint maga a miniszterelnök. Még mindenki emlékszik a nemrég elhunyt sajtókirályra, lord Northclifféra, aki lapjai segítségével kormányokat buktatott és állított a birodalom élére.

Az utóbbi napokban két új sajtóhatalmasság támadt Angliában egy monumentális méretű lapvásárlás révén. Sir Eduard Hulton eladta négy hatalmas napilapját, a Londonban megjelenő „Daily Sketch”-et és „Evening Standard”-ot és a Manchesterben megjelenő „Daily Dispatch”-ot és „Evening Chronicle”-ot. Ezenkívül eladta a kiadásában megjelenő mintegy negyven politikai, közgazdasági és szépirodalmi hetilapot és folyóiratot. A lapokat lord Ruthermere és lord Beaverbrook vették meg, akik vételár fejében nem kevesebb mint hatmillióötvenezer font sterlinget, vagyis román értékben

hat és félmilliárd lejt fizettek Sir Hultonnak.

Ez a lapvásárlás a legnagyobb méretű, amit a világon ismernek. Ilyen nagyban még sehoh sem vásároltak közvéleményt. A két lord megegyezett abban, hogy Beaverbrook a Londonban, Ruthemere pedig a vidéken megjelenő lapok igazgatását veszi át.

E lapvásárlások révén a két lord Anglia legnagyobb és legbefolyásosabb lapkiadója lett, minthogy már ez előtt is számos napi- és hetilappal rendelkeztek. A lapvásárlás a zsidóságra nézve is nagyjelentőséggel bír, sajnos szomorú jelentőséggel.

A vásárlók közül különösen lord Beaverbrook ismert antiszemita,

aki az angol felsőházban nemegyszer éles támadásokat intézett a kormány ellen a Palesztina-politika miatt. A lapok eddigi tulajdonosa, Eduard Hulton sem volt valami nagy zsidóbarát, de nem volt nyílt ellensége a zsidóságnak és lapjaiban mindig megőrizte hüvös semlegességét a zsidóságot és Palesztinát érintő kérdésekben. Valószínű azonban, hogy az új tulajdonosok szakítani fognak a semlegességgel és

nyíltan állást fognak foglalni a zsidóság és a cionizmus ellen.

Legalább is erre vall az eddig is tulajdonukban lévő lapok a „Daily Express“, a „Daily Mail“, az „Evening News“ és „Daily Mirror“ politikai állásfoglalása. A cionista szervezetnek minden bizonnyal nagy erőfeszítésekre lesz szüksége, hogy a megerősödött antiszemita és Palesztina-ellenes közvéleményt megfelelően ellensúlyozza.

„Nullabiztoskönyvelőkerestetik“

Berlin, okt. 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) „Dringend gesucht nullensicher Buchhalter.“ Ezt a hirdetést találni most mind gyakrabban a német lapokban. Azelőtt mindenféle végzettséget és kvalitásokat követeltek a cégek egy új hivatalnoktól, ma pedig mindenféle képességnél fontosabb, hogy „nullensicher“ legyen. Ez érthető is, mert igen gyakran megesik, hogy egyik-másik könyvelő hat nulla helyett hetet ír a szám után, vagy pedig kilenc helyett nyolcat, ami igen nagy zavarokat okoz az eredményél. Ez a pár „nulla-elírás“ igen könnyen lehetséges, mivel a hivatalnokok csak este 10 óra felé zárják le könyveiket, miután félóra ebédidő megszakítással reggel 8 óra óta szoroznak, összeadnak billiókat és kamatoztatnak trilliókat.

Érdekes volna statisztikailag megállapítani, hogy mekkora energiátöbbletet vesz igénybe ennek a hatalmas államjegyforgalomnak a kezelése. Míg azelőtt legfeljebb 5-6 számjeggyel kellett dolgozni, addig ma 14-15 jegyből álló számoszlopokat kell minden oldal végén összegezni. Ez legalább háromszorannyi munkaidőt vesz igénybe. Az összes bankokban és irodákban a késő éjjeli órákig folyik a munka, de ez sem volna elég, ha nem emelnék erősen a hivatalnokok számát. A legtöbb bank folyosóján, sőt a lépcsőházban is pótíróasztalok vannak felállítva, amelyeknél kisegítő erők dolgoznak. Egy kisegítőhivatalnok felfogadásánál pedig nem kérdezik, hogy mit végzett, hol volt eddig alkalmazásban, hanem pár perces kísérletezésnek vetik alá, hogy keze nullabiztos-e és hiány nélkül írja a trilliók nulláit.

A sok más foglalkozási ágon kívül a bankhivatalnoké sem valami irigyléreméltó Németországban.

Volt hadifoglyok!

★
Megjelent a legszebb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

★
Vegyétek és terjesszék!
Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

Valutát és Devizát

a legolcsóbban ad, a legmagasabb áron veszi a
Kereskedelmi Hitelintézet
Kolozsvár, Főter 20. Telefon 40 és 229

Moravetz Karácsonyi

Albuma

az ideai karácsony szenzációja! Nyolcvan oldalon harmincnyolc válogatott művet tartalmaz. — Egyenként véve 790 lej értéket képvisel. —

Mindenütt kapható!!

Ékszervásárlás bizalom dolga!!!

Arany és ezüst órákat, ékszereket és dísz tárgyakat

FENYŐ ÉS BRAUNFELD

világvárosi ékszerüzletében vásárolj legelőn, ősebben

Cluj, Piata Unirii 15

Omega és Schaffhausen órák főlerakata

Az angol kormány jelentése Palesztináról

Anglia folytatja eddigi politikáját. Javul a gazdasági és politikai helyzet

(London, okt. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A brit birodalom miniszterelnökeinek jelenleg Londonban folyó konferenciáján, az ugynevezett brit birodalmi konferencián az angol gyarmatügyi miniszter, herceg von Devonshire felolvasta jelentését a birodalmi gyarmatok, valamint Anglia védelme és mandátuma alá tartozó területek helyzetéről.

Devonshire herceg jelentésének a mandátum alá tartozó területekről szóló részében kifejtette, hogy Anglia közkeletű politikája odairányult, hogy a Mezopotámiára és Palesztinára irányuló költségek a lehetőség mértékéig csökkenjenek. Így az ezévi költségvetés a mindkét országra vonatkozó kiadások összegeként mindössze 9,548.000 font sterlinget tesz ki az 1921-23. évi 26,695.364 font sterlinggel szemben.

Palesztinára vonatkozólag Devonshire herceg leszögezte,

Anglia tovább fogja folytatni eddigi politikáját

és vállalt kötelezettségeit teljesíteni fogja, úgy-hogy ez irányban a legcsekélyebb kételyek sem merülhetnek fel. Dicséret szavakkal emlékezett meg a gyarmatügyi miniszter Sir Herbert Samuel főkörmányzó működéséről. A gyarmatügyi miniszter jelentése megállapítja, hogy különösen a helyorség költségeit sikerült lényegesen lecsökkenteni. Míg az 1922-23. költségvetési évben 2,024.000 font sterlinget tett ki, addig az 1923-24. költségvetési évre csak másfélmillió font sterlinget irányoztak elő és remélhető, hogy a következő években fokozatosan csökkenni fog az összeg. A védőrség csökkenése

szoros összefüggésben van az ország gazdasági fejlődésével,

ami viszont az ország politikai stabilitásától függ.

— Szerettem volna a konferencián — mondja jelentésében Devonshire herceg — Palesztina politikai helyzetének az utóbbi két év alatti javulásáról beszámolni. Kétségtelen, hogy ez a javulás egy szempontból megállapítható. Az 1921. év tavaszán Jaffában tapasztalt nyugtalanító mozgalmak óta komoly áramlatok nem zavarták meg az ország nyugalmát. Azonban a politikai nyugtalanság még nem a múlt kérdése, a zsidó-arab ellentét még megoldásra vár.

— Néhány szóval — folytatta tovább jelentését a gyarmatügyi miniszter — akarom vázolni az utóbbi két év történetét. Önök jól tudják, hogy a mi Palesztina-politikánk az 1917. évi Balfour-deklaráción alapszik, amellyel köteleztük magunkat, hogy segíteni fogjuk a zsidó nemzeti otthon felépítési munkáját azzal a feltétellel, hogy a lakosság többi részeinek polgári és vallási jogai nem fognak bántódást szenvedni. Mi a legjobb igyekezetünkkel törekedtünk arra, hogy

a deklaráció mindkét félre nézve egyforma igazságos legyen.

Megbizottunk, Sir Herbert Samuel főkörmányzó nemcsak magas kvalitású adminisztratív tehetségével tűnik ki, de a legszigorubb tárgyilagosságról tesz tanúságot akkor, amikor Palesztina lakóinak ellentétes érdekeiről van szó. Bár ő maga is zsidó, sohasem vádolták azzal, hogy a zsidókat jogtalanul előnyben részesíti. Ennek ellenére az ellenzék tovább folytatja agitációját az ugynevezett cionista politika ellen. Az ellenzéki agitáció legveszélyesebb tetőpontját 1921 májusában érte el, amikor a jaffai mozgalmak kiobbantak. Junius hóban az előbbi kormány nyilatkozatot szövegezett meg, amelyben leszögezte, hogy mit ért a nemzeti otthon fogalma alatt. A kormány úgy hitte, hogy

ez a nyilatkozat le fogja tompítani az arab ellentétek életét.

— Az arab vezérek azonban nem voltak megelégedve a nyilatkozattal és delegációt menesztettek Londonba, amely a kormány elé tárta követeléseit. Ez a delegáció majdnem egy évet időzött Londonba, de a hosszantartó tárgyalások ellenére sem sikerült a delegációval megegyezésre jutni. 1922. év júniusában a kormány újabb nyilatkozatot tett közzé,

amelyben az arabok újabb engedményeket kaptak. Ezt a nyilatkozatot a cionisták hivatalosan elfogadták, de az arab delegáció, amely a nyilatkozat kibocsátása után rögtön visszatért Palesztinába, vonakodott elfogadni a nyilatkozatot. A kormány új politikája törvényhozó Council szervezését is tervbe vette és ezért ez év elején kiírták a választásokat. Az araboknak a választásokon tanúsított passzív rezisztenciája miatt a Council felállítását el kellett halasztani. Az arab politikusok a kormánnyal szemben

az együttműködés álláspontjára helyezkedtek.

Ebben a törekvéseikben sok támogatásban részesültek Anglia bizonyos köreitől is. Mi természetesen programunk megvalósítását tovább fogjuk folytatni. A mai kényelmetlen helyzet kétségkívül kárral jár és mi meg leszünk elégedve, ha a nyugtalanságnak habozás nélkül végét vetjük. Figyelmünket mindenestre erre az alkalomra irányítjuk.

A mai valutapiac

(Kolozsvár, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Annak ellenére, hogy a nyugati értékek ellanyhultak, Kolozsváron a tegnapi nap is nagyobb volt az üzleti forgalom, amit a lej párisi szilárdulásának tulajdonítanak. Említésre méltó momentuma a pénzpiacnak, hogy erős kínálat volt ma dollárban, melyet 213.75—214.50-nel lehetett kapni. Az angol font zürichi kursuszavulását a kolozsvári pénzpiac nem vette figyelembe s 968—973-mal jegyezte. Osztrák koronában 328—332-és, belföldi magyar koronában 144—148-as, cseh koronában 6.30—3.36-os kötések volt, francia frankot 13.00—13.10-zel, svájci frankot 38.36—38.40-nel, lírát 9.83—9.85-tel, dinárt 2.45—2.55-tel lehetett kapni.

Október 16-án 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8800—9000 külf. magyar koronát,
14400—14800 belf. magyar koronát,
0.10.33—0.10.30 font sterlinget,
7.69—7.66 francia frankot,
2.58—2.56 svájci frankot,
0.46.73—0.46.70 dollárt,
10.18—10.15 olasz lírát,
32800—33200 osztrák koronát,
15.83—15.80 cseh koronát,

Valutapiac október 16-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1292, London 968, Newyork 213½, Róma 977, Zürich 3840, Prága 635, Bécs 30, Budapest 110, Varsó 4.

Bukarest. Valuták: Napoleon 790, márka 15, leva 200, török lira 125, font sterling 940, francia frank 1290, svájci frank 39, olasz lira 960, drachma 400, dinár 240, dollár 218, lengyel márka 3.50, osztr. korona 31, magyar korona 75, cseh korona 625.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 556½—557½, London 2526—2530, Páris 34.00—34.15, Milano 2550—2555, Prága 1662.5—1665, Budapest 307.5—307.5, Belgrád 654—654, Bukarest 260—260, Varsó 6—6, Bécs 78.50—78.75 Bécs lebélyezett —.

A budapesti valutaközpont hivatalos árfolyamai: Lej 94—107, márka 3—5, francia frank, 1180—1246, lengyel márka 4—565, dinár 227—241, dollár 19.300—20.400, osztrák korona 2740—2960, lira 885—940, Napoleon 69000, font sterling 88000—92700, szokol 580—624.

Páris. Nyitás: London 74.05, Newyork 16.32 Berlin 50, Róma 75, Prága 49, Bukarest 770, Zürich 293, Bécs 24, Varsó 20.

Ha művészi kivitelű a vasbutort

szakar venni, ne sajnálja az utat és tekintse meg a Marosvásárhelyre

SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit
Asztalosok furnírzükségeiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

Legolcsóbban fest, tisztít az

UNIO
gőzmosógyár
Cluj, C. Reg. Ferd. 133

1388

Az Uj Kelet az egy napilapja.

Feljelszerkesztő:

Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével en

Előfizetési árak: E

féltre 320

óromániában és kül

Rador Publicit

hirdetési irod

— Holnap

Bukarestből jeles

reggel utazik Be

a Duna vizállása

Ezért az uralkod

— Károly

Károly trónörökös

fordulója. Ebből

ünnepségeket tar

díszszemle és tem

pelték meg a tr

Károly trónörökös

székesegyházban

lyen a kormány

palotájában kite

élet összes tényez

kívánataikat.

— Az o

gyűlése. Bukares

ház alkotmányozó

kálatait az egyhá

sére. Az ülésen

és Ispir kultuszál

ropolita primás fe

gyűlés által kész

hogy a javaslat

pontját képviseli.

tette, hogy a jav

— A kirá

tanácsot bizta

karestből jelentik

a rendeletet, amé

jogokat távolléte

házza. A dekrétu

reggeli számában

miniszterek is —

aláírták.

— Angora

Konstantinápolyb

gyűlés elfogadta

Angorát megteszi

— A jeru

Londonból jelen

elmadást tartott

tésének terveirő

tett, hogy illet

mánynál a lépé

amelyből fokról

Az előadó szeri

építésére 25.000

kezésére, de mé

mert a tanárok

egy teleszkóp-in

kell. Patrick pr

nek a gyakorlat

hangolásáról b

egyetemi fakul

valamint gyógy

hasznót hajtó in

Amerikában az

része így keresi

elnöke dr. Eder

getést folytat

műszergyár eset

szerint jelve

kémiai-biológiai

fakultása

— A küli

nak az őszes

Duca külügymi

ságnak az ősze

távirati kérésre

küldte: Néhány

letet tervezett,

feldfedeztek. A

jezést. A mozg

ságot. Az orszá

kös sohasem v

amelyek csak g

forradalomnak.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Felölös szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei felévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Holnap utazik a királyi pár Belgrádba.

Bukarestből jelentik: A királyi pár csak holnap reggel utazik Belgrádba, mivel a tervezett hajút a Duna vizállása miatt nem volt lehetséges. Ezért az uralkodópár vonaton utazik Szerbiába.

Károly trónörökös születésnapja.

Károly trónörökösnek kedden volt a születési évfordulója. Ebből az alkalomból az egész országban ünnepségeket tartottak. Kolozsváron is katonai díszszemle és templomi Tedeumok keretében ünnepelték meg a trónörökös születési évfordulóját. Károly trónörökös mai születésnapja alkalmából a székesegyházban ünnepélyes Tedeum volt, amelyen a kormány tagjai is résztvettek. A trónörökös palotájában kitett íven a politikai és társadalmi élet összes tényezői kifejezésre juttatták szerencsekívánataikat.

Az ortodox egyház alkotmányozó gyűlése.

Bukarestből jelentik: Az ortodox egyház alkotmányozó bizottsága ma megkezdte munkálatait az egyházi egységesítési törvény elkészítésére. Az ülésen részt vett Banu kultuszminiszter és Spir kultuszállamtitkár is. Miron Christea metropolita primás felolvasta az egyházi alkotmányozó gyűlés által készített javaslatot és hangsúlyozta, hogy a javaslat az egész egyház egységes álláspontját képviseli. Banu kultuszminiszter kijelentette, hogy a javaslatot a kormány elé terjeszti.

A király távollétében a minisztertanácsot bizta meg jogai gyakorlásával.

Bukarestből jelentik: Ma reggel a király aláírta azt a rendeletet, amelynek értelmében a királyi előjogokat távolléte idejében a minisztertanácsra ruházta. A dekrétum a „Monitorul Oficial” holnap reggeli számában jelenik meg és azt az összes miniszterek is — Vajtoanu tábornokkal együtt — aláírták.

Angora lett Törökország fővárosa.

Konstantinápolyból jelentik: Az angorai nemzetgyűlés elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely Angorát megteszi Törökország fővárosává.

A jeruzsálemi egyetem fejlesztése

Londonból jelentik: Prof. Patrich Geddes az elmúlt héten a londoni cionista szövetségben előadást tartott a jeruzsálemi egyetem fejlesztésének terveiről. Patrich professzor javaslatot tett, hogy illetékes körök tegyék meg a kormánynál a lépéseket egy muzeum felépítésére, amelyből fokról-fokra kifejlődhetne az egyetem. Az előadó szerint az egyetemi épületek felépítésére 25.000 acre áll a bizottság rendelkezésére, de még 25.000 acrerára van szükség, mert a tanárok és diákok lakásairól, valamint egy teleshóp-intézet felépítéséről is gondoskodni kell. Patrich professzor ezután az egyetemeknek a gyakorlati tevékenységekkel való összehangolásáról beszélt. Véleménye szerint az egyetemi fakultásokat optikai műszergyárral, valamint gyógyszerterárral és más produktív hasznát hajtó intézetekkel lehet összekapcsolni. Amerikában az egyetemi hallgatók legnagyobb része így keresi meg a kenyerét. A gyűlés elnöke dr. Eder kijelentette, hogy ő már beszélgetést folytatott Weizmannal egy optikai műszergyár esetleges felépítéséről. Az előjelek szerint jélve jövő peszachkor megnyílik a kémiai-biológiai, valamint a zsidó tudományok fakultása.

Külgyminiszter távirata a „Matin”-nak az összeesküvésről.

Bukarestből jelentik: Duca külügyminiszter a „Le Matin” párisi újságnak az összeesküvés ügyében hozzáintézett távirati kérésre a következő távirati választ küldte: Néhány antiszemita-fascista ifju merényletet tervezett, amelyet szerencsére idejekorán felfedeztek. A vizsgálat még nem nyert befedezést. A mozgalom nélkülöz minden komolyságot. Az országban teljes a rend. A trónörökös sohasem volt belekeverve ilyen dolgokba, amelyek csak gyerekes fantáziával nevezhetők forradalomnak. Duca.

Puccsra készültek a német kommunisták

(Berlin, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Allgemeine Zeitung” szenzációs híradásban leleplezi a német kommunisták puccstervét. Eszerint a fővárosban fegyveres munkáscsapatokat alakítottak. A különítményeknek az lett volna a rendeltetésük, hogy kiszálljanak vidékre és erőszakkal elrekrutálják a termelők élelmiszereit. Megelőzőleg azonban felhívást intéztek volna a parasztsághoz, hogy élelmiszerkészleteit szállítsa be a fővárosba. A puccsterv hívei az egész nemkommunista sajtó beszüntetését tervezték s azután a proletárdiktatura kikiáltását. Azokat, akik szembeszálltak volna a kommunista urallommal, halálbüntetéssel sújtották volna.

— **Végleg megállapították a román-jugoszláv határt.** Bukarestből jelentik: A román és jugoszláv határbizottságok végeleges megállapodásra jutottak a határkérdésben. A jövő héten már meg is kezdik a közös határ véglleges megvonását.

— **London és Newyork fogják irányítani ezentul a lej zürichi kurzusát?** Tudvalevő, hogy a lej zürichi jegyzése szinte elválaszthatatlan volt eddig a francia frank kurzusától, bár néha figyelembe vették a bukaresti tőzsdé által jegyzett külföldi értékek árfolyamát. A közép- és keleteurópai valuták ingadozó kurzusai a svájci devizapiacokat mostan arra kényszerítették, hogy kizárólag a stabil valutájú nyugati piacok után igazodjanak. Zürichben ma már csak a newyorki és londoni devizapiacok kurzusait tekintik irányadóknak a kalkuláció alapjául, vagyis a magyar és osztrák koronák, valamint a lej, a dinár, a bolgár leva és a görög drachma kurzusai rendszerint az előző napi londoni és newyorki jegyzések után igazodnak.

— **Rendezik az állam és a Banca Nationala közti viszonyt.** Bukarestből jelentik: Az „Universul” értesülése szerint a kormány a parlament elé fogja terjeszteni az államnak a Banca Nationalával szembeni tartozásairól szóló törvényjavaslatot, amely a tartozásokat rendezni fogja. Az állam 12 milliárddal tartozik a Nemzeti Banknak, amelyből másfélmilliárdot már folyósított is. Az új törvény meg fogja állapítani az új fizetési határnapokat, de a törlesztést az eddigi husz év helyett tizenöt éven belül fog megtörténni.

— **Betörőt fogott a kolozsvári rendőrség.** Vasárnap délután négy óra tájban a járőrök észrevették, hogy a Ferencz József-ut 97. szám alatt levő Schwarz-féle fűszerüzlet vasredőnye tel van tolvaj s az üzletben gyanus külsejű fiatalember tartózkodik, aki az üzlet pénztárát próbálja felfeszíteni. Egy arrajáró detektív észrevette, hogy a ház kapuja alatt egy másik fiatalember tartózkodik, aki valószínűleg társa munkáját akarta fedezni. A detektív igazolásra szólította fel a fiatalembert, aki futásnak eredt. Rövid hajszá keletkezett, amely végül is a detektív győzelmével végződött. A peches cinkostárs ugyanis a szembejövő Orlescu rendőrkapitány karjaiba szaladt, aki letartóztatta. Társa ezalatt az üzlet hátsó kijáratán keresztül megszökött. A letartóztatott betörőt a IV. kerületi rendőrségre vitték, ahol kiderült, hogy Vencel Miklós régóta körözött csehszlovákiai betörőt, akit Csehszlovákiának fognak átadni.

— **Gyermektragédia.** A közeli Hidalmás községben tegnapi halálos baleset történt. Egy hatéves kislányt, Eliás Esztert, egyik kispajtása olyan szerencsétlenül ütötte meg, hogy a leánya az ütés következtében szörnyethalt. Holttestét a kolozsvári ügyészség rendelkezésére bocsátották.

— **Szigoru szesztilalom a Zsilvölgyében.** Hátszegről jelentik: Hunyadmegye prefektusa tegnap a zsilvölgyi bányatársulatok intervenciójára szigorú szesztilalmat rendelt el az ünnepnapokra. A vasárnapokat megelőző szombat délutántól hétfő reggelig szünetel a Zsilvölgyében az alkoholárúsítás, melyből egyedül ez a bányavidék évente 30-40 millió lej árut fogyaszt el s pusztítását már a hatóságok is észrevették. Ennek tudható be, hogy a már régebben elrendelt, de deputációkkal és más uton-módon enyhített szesztilalmat most újra megszigorították.

— **Ghica herceg tolvaját Nagyváradon elfogták.** Nagyváradról jelentik: A nagyvárad rendőrség ma délelőtt egy kirívó eleganciával öltözött fiatalember gyanus viselkedésére lett figyelmes. Igazolatlanságok kiderült, hogy K. János fiatalkoru betörővel azonos, aki néhány hónappal ezelőtt betört Ghica herceg konstancai kastélyába és onnan több ezer lej értékű ruhanevet lopott el. A fiatalkoru betörőt átadták az ügyészségnek.

— **Az ország részvéte Rosenthal betegágyánál.** Bukarestből jelentik: Rosenthal állapota változatlan. A nagybeteg publicistát ma meglátogatták Marghiloman és Camarasescu volt miniszterek is. Rosenthal betegágyát az ország minden részéből érkező részvéttáviratok özöne halmozza el. A különböző intellektuális szervezetek után a politikai és közgazdasági élet kiválóságai tolmácsolják egymás után részvétüket. Így ma az ország összes újságírószervezetei, több egyetemi tanár és az ellenzéki pártok összes vezeterei keresték fel részvétnyilatkozataikkal a nagybeteg publicistát.

— **A francia kormány elkönfiskálta Max Nordau vagyonát.** Párisból jelentik: Ismeretes, hogy Max Nordau, a világhírű író és a cionista mozgalom nemrég elhunyt vezére, aki évtizedeken Párisban élt, a háború kitörésekor, minthogy ellenséges állam alattvalója volt, Spanyolországba menekült és a háborus éveket ott töltötte el. Eközben a francia kormány zár alá vette vagyonát. A háború után Nordau ismét visszatért Párisba és kísérletet tett vagyona visszaszerzésére, de eredménytelenül. A francia kormány idegen állampolgárnak tekintette és nem fogadta el azt az érvelést sem, hogy már évtizedek óta nem tartózkodik annak az államnak területén, amelynek névlegesen még mindig polgára. Nordau halála után az özvegye ismét kísérletet tett, hogy visszaszerezze férje elkobzott vagyonát. Özvegy Nordauné dán állampolgár és mint ilyen a dán követség útján jutatta el kérését a kormányhoz. Igen jellemző a mai hivatalos francia mentalitásra, hogy a kormány az özvegy kérését is elutasította és véglegesen kimondta, hogy Nordaunak, mint ellenséges idegennek vagyona, az államra száll át. Most elgondolkozhat a szegény özvegy, hová lett a francia gloire.

— **Jorga is a halálraitétek listáján szerepelt.** Bukarestből jelentik: Az „Aurora” szerint a jásii hatóságok tovább folytatják a nyomozást. Az újabb nyomozások eredményeképpen letartóztatták Valeanu szigorlóorvost, P. Georgiu pénzügyi tisztviselőt, Alex. Tomidat, a jásii román kereskedők egyesületének elnökét, Th. Popescu közigazgatási tisztviselőt, Jon Bleaha nyomdászt és I. Jonescu könyvkereskedőt. Hasonlóképpen elrendelték Georgesou cukrászsegéd letartóztatását, aki fenyegető levelet küldött a jásii újságíróknak. A letartóztatottaktól elkobzott levelezésekből megállapították, hogy Jorga is a halálraitétek listáján szerepelt.

* **Dr. Pordea János** közjegyző irodáját Cluj, Str. Regina Maria 18. szám alatt megnyitotta.

— **Feltalálták a három dimenziós fényképet.** Budapestről jelentik: Kaszab Miklós aradi származású magyar mérnök feltalálta a három dimenziós fényképet, vagyis azt a fotografiát, amely a tárgyakat nemcsak magasságban és szélességben, hanem terjedelemben is feltünteti. Az új találmánynak, ha beválk, nagy jelentősége lesz térképek, építkezések felvételénél, nemkülönbben természet-tudományi és orvosi felvételeknél.

* **Dr. Radnay és neje Fényes Janka** táncművészek őszi tánciskolájukat október 16-án nyitották meg klasszikus, ritmikus iskola és újabban balletiskolával kapcsolatban. Jelenkezni állandóan lehet lakásukon Petőfi-utca 40. sz. alatt, ahol az összes felvilágosítások megadatnak. 2

* **Tűzifaeladás.** Apácán 1923 október 22-én d. u. 5 órakor Salamon Testvérek aranyosgyéresi fatermelő cég eladja nyilvános árverésen a datki erdő részben fekvő mintegy 10.000 méter bükk-tűzifáját, az erdő, illetve a tűzifa Apáca állomástól mintegy 8 km. távolságra tekszik. Az árverési feltételek fenti cég üzemvezetőjénél, Bosin Manó urnál Apácán megtudhatók. Kikiáltási ár ürméterenként Lej 110. Bánatpénz Lej 100.000.

* **„Olla” gumi** használata feltétlen biztonságot nyújt.

* **Divatlapok** Lepagenál Cluj—Kolozsvár.

* **Kirándulásnál** nélkülözhetetlen a Diana sóborszesz, izmaink legjobb ápolója. Ügyeljünk a Diana névre.

ntjára he-

gatásban ré-
is. Mi ter-
ását tovább
len helyzet
szünk élé-
ozás nélkül
enesetre erre

ac
j Kelet tudó-
ngati értékek
al is nagyobb
árisi szilárdu-
ó momentuma
ma dollár-
etett kapni.
a kolozsvári
68—973-mal
2-és, belföldi
n koronában
frankot 13-00
3—38-40-nel,
2-55-tel lehe-

olozsvárt:
koronát,
koronát,
inget.

onát,

London 968,
3840, Prága
790, márka
sterling 940.
, olasz lira
218, lengyel
korona 75,

nyork 556-5
Páris 34-00
Prága 1662-5
Belgrád 654
arsó 6—6,

alos árfolya-
ancia frank,
dinar 227—
ák korona
leon 69000,
80—624.

nyork 16-32
, Bukarest

rtort
és tekintse
meg a

butortermeit
szerezhetik be

gyár
erd. 133

KÖZGAZDASÁG

Elhatározták a külföldi lejletétek teljes feloldását. Bukarestből jelentik: Egészen beavattott forrásból értesülünk, hogy elvben véglegesen elhatározták a zár alá vett összes külföldi lejletétek feloldását. A blokkolt lejletétek feloldásának határidejét még nem állapították meg, mert a kérdés keresztülvételének módzatairól megkezdett tárgyalások a pénzügyminiszter és a Banca Nationala között még nem értek véget. A feloldás nem fog egyszerre megtörténni, hanem megállapítanak egy határidőt, amelyen belül a bankok kötelesek lesznek a két évvel azelőtt zár alá vett lejletéteket visszafizetni.

Huszonötödikén lesz a Creditul Industrial alakulógyűlése. Bukarestből jelentik: Az ipari hitel első kibocsátású részvényeinek aláírását lezárták. A megalakuláshoz szükséges kétszázmillió lej alaptőkéből száznegyvenmilliót lejegyeztek, a fennmaradó összeget a Banca Nationala és a többi érdekelt pénzintézet fogja fedezni. Az errevonatkozó törvény értelmében még október 25-ike előtt fog összeállni a Creditul Industrial alakuló közgyűlése, mely az ipari hitelnyújtás megkezdésének határidejét fogja megállapítani.

Ellenőrzik az új vámtarifát. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter körrendeletben felszólította az összes vámpontok főnökeit, hogy hetenként részletes jelentést tegyenek az új vámtarifa következményeiről. A jelentésnek tartalmaznia kell, milyen áruk kivitele esőként az új díjtételek életbeléptetése óta és mi annak az oka. A vámfőnökök kötelesek mindenféle más jelenségről is beszámolni, amely az új vámtarifával van összefüggésben. Ezeket az észrevételeket a kiviteli rezsim esetleges új szabályozásánál fogják figyelembe venni.

A jeruzsálemi kereskedelmi kamara jelentése. Jeruzsálemből jelentik: A jeruzsálemi kereskedelmi kamarának az elmúlt év második feléről szóló napokban megjelent jelentése többek között a vasutak helyzetének javulását és a vámbevételek jelentékeny növekedését adja hírül. A jelentés megnyugvással emlékezik meg arról, hogy az illetékes hatóságok megtiltották a lakások és raktárhelyiségek bérének emelését. Ami a Jeruzsálemben felállítandó börze tervét illeti, a jelentés kiemeli, hogy a börze felállítása még korai volna. A börze mostani felállítása senkinek sem hozna hasznot, azonkívül felébredtetné a spekulációs kedvet olyan államban, ahol a tőkebefektetésnek még nincsen meg a kellő alapja.

A földgázkérdés rendezését újból elhalasztják. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara októberi közgyűlésének egyik főprogramja az eredeti terv szerint a földgázügy lett volna, melyről az erdélyi Bányakutató Hivatal vezetője s a Banca Agrara földgázosztályának főnöke szakszerű referátumot dolgoznak ki. A kamarai osztályvezetők mai értekezletén Cacinla Miklós titkár bejelentette, hogy a referátum aligha fog a közgyűlésre elkészülni, mert a rendelkezésre álló idő alatt nem lehet a szükséges adatokat beszerezni és feldolgozni. Ezért a földgázkérdés megvitatását valószínűleg kikapcsolják az októberi közgyűlés tárgysorozatából.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Regény pályázat, Cluj. A „Keleti Ujság” regény pályázata már október 15-én lejárt. Forduljon bizalommal a lap szerkesztőségéhez, ahol felvilágosítást kaphat regénye sorsáról.

F. Hermann, Nagytarna. Levelüket áttették a Joint kolozsvári irodájához (Cluj, str. Filipescu 1), amelytől rövidesen értesítést fognak kapni, hogy mi a teendőjük. Az iskolában tanuló hadiárvaok okvetlenül fognak segélyt kapni. Levél ment.

L. Moskovits, Mojszin—Vatra Moldovita (Bukovina). Ha földbirtokot akar vásárolni Erec Jiszraeiben, forduljon a csernovitzi Palesztinahivatalhoz vagy az Erdélyrészi Palesztinahivatalhoz (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48 szám), amelytől részletes felvilágosítást fog kapni. 2. A kiadóhivatalunknál intézkedtünk, hogy a lapot új címére küldjék.

B. Tivadar, Gyulafehérvár. 1. Az amerikai egyetemeken épügy megkövetelik az érettségi bizonyítványt, mint másutt. Külföldieknek azonban még egyszer kell érettségizniük angol nyelven, ha

fel akarják vétetni magukat az egyetemre. 2. A jogi fakultáson négy évig kell hallgatni az előadásokat. 3. Még nem biztos, hogy elmennek, nem tudhatjuk tehát azt sem, hogy mikor.

Igazság, H. E., Marosvécs. Nem tudjuk, milyen korona árfolyama érdekli önt 1919-ből és milyen frank mai kurzusát szeretné tudni. A napi árfolyamokat egyébként megtalálja az Uj Kelet minden számában.

B. József, Baclinea. Az első évre beiratkozni szándékozók felvételi vizsgára való jelentkezésének határideje szeptember huszadikán lejárt, sőt október ötödikén a vizsgák is végetértek. Ügyében tehát, minthogy későn irt levelét csak most kaptuk meg, sajnos, mit sem tudunk végezni. Forduljon jó ügyvédhez.

H. Hermann, Szilágysomlyó. Ha ön is be van sorozva, akkor természetesen be kell vonulnia, amikor öccse leszerel.

R. Fanny, Margitta. Amíg a két ország között nem jön létre a megállapodás ebben kérdésben, a cseh bankokban levő betéteket csak úgy adják ki, ha a tulajdonos cseh állampolgár, vagy ha a betevő most Csehszlovákiához tartozó területen lakott.

L. H. Páris. Ügyében itt semmit sem végeztünk. Menjen fel az ottani cionista szervezethez és annak révén próbáljon Palesztinába jutni.

G. Jenő, Szilágysomlyó. A kért levél gyár címét levélben közöltük.

Deutsch ékszerész, Karánsebes. Önökre nem vonatkoznak a spekulációs törvény rendelkezései.

S. E. Temesvár. A kolozsvári rabbiképző-ügye még nincs abban a stádiumban, hogy kérdéseire már feleletet adhatnánk. Részletes információért forduljon Glasner Akiba főrabbi urhoz (str. Gen. Berthelot).

P. László, Nagyvárád. Hat hónapig érvényes turista-vizummal, megfelelő összeg felmutatása ellenében, beengedik Palesztinába még az idén. Egyéb információért forduljon az Erdélyrészi Palesztina-hivatalhoz (Cluj, Cal. Regele Ferdinand 48. szám).

SPORT

Haggibbor—KAC. Alig zajlott le a nagy érdeklődéssel várt Kolozsvár—Nagyvárád válogatott mérkőzés, máris új sportsemegéje van Kolozsvár sportközönségének. A vasárnap eldöntésre kerülő Haggibbor—KAC-mérkőzés, melyet a két csapat tábora feszült érdeklődéssel vár, minden bizonnyal az őszi szezon kimagasló eseménye lesz. A két csapat mindenkori mérkőzése nagyszerű sporttelvezetet nyújtott. A bajnoki tabellán beállott lényeges változással pedig az őszi helyezések sorrendjére is döntő befolyással lesz. Meddő dolog volna e két ellentétes stílusú játékos csapatnál a mérkőzés eredményére jóslásokba bocsátkozni, de bizonyosnak látszik, hogy a vasárnapi Haggibbor—KAC-mérkőzés méltán viseli a „derby” elnevezést, éppugy, mint az eddig lejátszott összes Haggibbor—KAC-mérkőzések.

Budapesti hírek szerint Platkó, az európai híri kapuvédő állítólag Barcelonából, eddigi tartózkodási helyéről, visszatért Budapestre.

A vasárnapi svéd—magyar válogatott mér-

Leszállított áruk!

HARISNYA,
KEZTYŰ ÉS
KÖTÖTTÁRU
KÜLÖN-
LEGESSÉGEK
EREDETI
GYÁRI ÁRBAN
ÁRUSITTAT-
NAK

BLATT

Leszállított áruk!

KÖTÖTT-
SZÖVÖTT
ÁRUHÁZA
CLUJ
KOLOZSVÁR
FÖTÉR 13.
SZÁM
ALATT

Állami tisztviselőknek külön engedmény!

közést Koppechil berlini bíró fogja levezetni. Koppechil vezette az emlékezetes román—lengyel válogatott mérkőzést is Lembergben.

Október 27-én, szombaton Victoria—KAC kombinált, Vasas, nemzetközi mérkőzés.

Október 28-án, vasárnap Haggibbor—Vasas nemzetközi mérkőzés.

A Haggibbor választmányi ülése. A Haggibbor sportklub október 18-án este kilenc órakor Calea Regele Ferdinand 48. szám alatt lévő helyiségében választmányi ülést tart, amelyre ezután is meghívja a választmány tagjait az elnökség.

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

Heti műsor

Szerda: Az árnyék. Premierbérlet 12. szám. Sorozatszám 78.

Csütörtök: Tosca. Napibérlet 25. szám. A. Sorozatszám 79.

Péntek: Az árnyék. Napibérlet 26. szám. B. Sorozatszám 80.

Szombat d. u. 3-kor: Hazudik a muzsikaszó. Sorozatszám 81.

Szombat este 8-kor: Makrancos hölgy. (A Shakespeare-ciklus harmadik estéje.) Premierbérlet 13. szám. Bevezető előadást tart Janovics Jenő dr. Sorozatszám 82.

Vasárnap d. u. 3-kor: Babavásár. Sorozatszám 83. Vasárnap este 8-kor: Marinka a táncosnő. Bérlet-szünet. Sorozatszám 84.

Hétfő: A bajadér. Bérlet-szünet. Sorozatszám 85.

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem-mozgó: Szerda, október hó 17-én: *A cselszövő.* Hatalmas szociális dráma 5 felvonásban. Főszerepben Mario Bonnard és Linda Pini. A legizgalmasabb női intrikákkal teljes, pompás felépítésű dráma.

Uránia-mozgó: Szerdán, október 17-én: *Szenzáció! Rablás az expresszen.* Nagyszerű amerikai történet. Főszerepben Madye Kenedy. Izgalmas hajszá a robogó expresszen. Az amerikai filmtechnika egyik reprezentáns filmje. Elsőrangú filmévezet.

Apollo-mozgó: Szerdán, október 17-én: *A Zigomárok cellája.* Nagy detektívdráma 6 felvonásban. Főszerepben E. Hoffmann, A. C. Licho. Páratlanul izgalmas hajszákkal telítelt film. Előadások kezdete délután 3 órától.

Moziközönségünk figyelmébe! Eltérően a vasárnapi falragaszunktól, A néma óriás kétrészes filmünk, főszerepben Luciano Albertinivel és Filippo Costa Magnával, október 19., 20. és 21-én, pénteken, szombaton és vasárnap nem részenként, hanem mindkét rész, 10 felvonás, egy előadás keretében megy az Uránia-mozgóban.

A mozgósínházi helyárok mérsékelt felemelése. A kolozsvári mozgók voltak eddig az az egyetlen intézmény, amely nem hogy a bukaresti 40—50 lejes helyárat, de még Erdély kisvárosainak helyárait sem érte el. Tekintettel arra, hogy a filmárat, a villanyárat, a plakát-reklám díjait száz százalékkal felemelték, nem bírnak tovább kitartani eddigi helyáraink mellett, azért október 18-ától, csütörtöktől kezdve a helyárat szerény mértékben felemeljük. A felemelt helyárok a mozgók pénztárainál és csütörtöktől kezdve a napi falragaszokon láthatók.

Katonák, a századosi rangig, diákok uniformisban vagy indexel, gyermekek tízéves korig mérsékelt helyárat fizetnek.

A felemelt helyárok a jegyadóval együtt a következők:

Select-mozgó:	Uránia-mozgó:
Pályayülés Lei 21.—	Lei 18-25
Zártszék 15-75	15-75
I. hely 10-50	10-50
Katonák, diákok és gyermekek helyárai:	
Pályayülés Lei 15-75	Lei 15-75
Zártszék 12.—	12.—
I. hely 8.—	8.—

Apollo-mozgó:	
Pályayülés Lei 12.—	
Zártszék 9-25	
Katonák, diákok és gyermekek helyárai:	
Pályayülés Lei 8.—	
Zártszék 5-25	

Kalapcsomagoló Hupackpapír

fehér és színes, Lepagenál Cluj. Kérjen ajánlatot

Devizák

Devizák	T
Zürich	3
Newyork	2
London	9
Páris	13
Milano	9
Prága	6
Belföldi magyar korona	
Külföldi magyar korona	
Belgrád	
Vasó	
Bécs	3

Önmaga Nagy és

nál festeti és tisztítja Barjitu (volt Magyar utca)

Meg

tár

Valo

Ször

Ja

Devizák	Erdélyi pénzpiac 16-án A kolozsvári clearing-iroda jelentése					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szoban
Zürich	3845—30	3840—30	3845—36	3845—35	3845—30	3845—30
Newyork	214—13	—	—	—	214 1/4-13 1/2	213 1/2-13
London	970—65	970—67	—	—	971—68	—
Páris	1310—1295	—	—	—	1310—13	1310—13
Milano	982—75	—	—	—	982—78	—
Prága	637—34	—	—	635—32	636—33	—
Bélföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Belgrád	245	—	—	—	—	—
Varsó	6	—	—	—	—	—
Bécs	331—33	330—31	—	331 1/2-32	330—31	—

Kereskedelmi és ipari nyomtatványokat:
körleveleket
cégekártyát
levélpapírost
számlát
 legolcsóbb árban feltűnően elegáns kivitelben készíti a Kadima-nyomda Rt.

Nyomdafesték Wicke Berlin
 Lepageál Cluj. Kérjen árjegyzéket

Pályázat

A Zalău-i aut. orth. izr. hitközség a négyosztályú osztatlan népiskolájánál megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdet. Román és héber nyelvben jártas okl. tanítók képzését, eddigi működését, családi állapotot és fizetési igényeket feltüntetve részletes ajánlataikat október hó 20-ig alulírottakhoz küldjék be. Előnyben részesülnek, kik a hitk. jegyzői teendőit is tudják elvégezni. Az állás azonnal elfoglalandó.
 Zalău-Zilah, 1923 okt. 11.

Roth Ernő hitk. elnök
 Katz Mór isk. elnök

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
 Telefon interurban 2-13 * Sürgönyc.: Juvaere, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
 Fogászati arany és forrasztó * Arany, ezüst és platina-beváltás
 Kienzie és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst tárgyakban nagy lerakat.
Csak viszontelárusítóknak!

Longines ébresztőórák
 7 nagydíj

A HIVATALNOK
 dícséri a BERSON-GUMMISARKOT és GUMMITALPAT, mert kiméli saját és környezete idegeit, azonkívül olcsóbb és tartósabb mint a bőr.

Berson-Gummisarkot és Gummitalpat
 tétessen cipészével még ma a cipőjére, soha mást nem fog viselni.

I. NACHT
 SOCIETATE IN NUME COLECTIV CLUJ
 Str. Memorandului 20.
 * Telefonok: * Iroda 653 * Raktár 654 *

Vasuti anyagok!
 Vasak, fémek, csavarok, csőárak stb. stb.

Távíráti cím: Metalnacht

Önmaga ellen vét, Nagy és Szilágyi.
 ha nem

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Baritiu (volt Malom-utca) 4. Feltételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Figyelem a nagy vashid szarkra!
 A cimre figyeljen

Aranyat, platínát és drágaköveket a legmagasabb árban beváltak. Legolcsóbb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, dísz tárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

IDEAL
 HÖLGYFODRÁSZ ÉS MANKÜRSZALON
 átköltözött az Eggetem-utca 2. sz. alá

A közönség szives további pártfogását kéri
 Keszler József

Megérkeztek az őszi divatujdonságok a

KALAP-KIRÁLY

áruházába Piața Unirii 24
 Mátyás-kir.-tér. Óriási választék mindennemű férfi divatcikkekben. :: Nagy finom fehérneműraktár :: Speciális kalapok nagy raktára :: Versenyen kívüli olcsó árak!
 Valódi angol raglánok, bőrkabátok

Raglánok,
 öltönyök, gyermekruhák megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
 Piața Unirei 14.
 Telefon 431.

Szörméket! Legjutányosabban **csak** **Szörméket!**

Janki Cluj Strada Universității (volt Eggetem-utca) **1. készit!**

levezetni. Kop-
 —lengyel való.
 Victoria—KAC
 zés.
 ggibbor—Vasas
 ri ülése. A
 an este kilenc
 18. szám alatt
 tart, amelyre
 tagjait az el-
ÉSZET
 12. szám. So-
 szám. A. Soro-
 szám. B. So-
 muzsikaszó. So-
 olgy. (A Sha-
 e.) Premierbér-
 tart Janovics
 Sorozatszám 83,
 áncosnő. Bérlet-
 Sorozatszám 85.
ORA
 tóber hó 17-én:
 ama 5 felvonás-
 és Linda Pini.
 teljes, pompás
 któber 17-én:
 Nagyszerű amé-
 re Kenedy. Iz-
 Az amerikai
 je. Elsőrangú
 któber 17-én:
 tivdráma 6 fel-
 n, A. C. Licho.
 teljes film.
 órától.
 be! Eltérően a
 óriás kétrészes
 ertinivel és Fi-
 20. és 21-én,
 nem részenként,
 s, egy előadás
 n.
 ak mérsékelt
 voltak eddigelé
 em hogy a bu-
 le még Erdély
 el. Tekintettel
 rakat, a plakát-
 eltették, nem bi-
 áraink mellett,
 kezdve a hely-
 k. A felemelt
 és csütörtöktől
 ók.
 diákok unifor-
 tizéves korig
 dóval együtt a
 ánia-mozgó:
 Lei 18-25
 15-75
 10-50
 kek helyárai:
 Lei 15-75
 12-
 8-
 25
 kek helyárai:
 25
ackpapír
 Kérjen ajánlatot

Manometert, mindenféle mérőműszereket készit és javításokat vállal:

Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.

Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vasnapi betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Praktikáns aki németül, románul és magyarul beszél és ír, keresetkelt a Schenker & Co. Szállítási Rt.-nál, Str. Iuliu Maniu 27. alatt. 6358

Raktárhelyiség, nagy, belvárosban, kiadó. Üzletnek, műhelynek és garagnak is megfelelő. Cím: Kincs, Hosszu-u. 26. 6388

Szénát szállit

présselve, prima minőségűt vagontételekben a z o n n a l:

Antal István, Brassó
Szentmiklós - utca 1/a.

Stern Samu, a kolozvári női paroskola volt szaktanítója, ahol 20 éven keresztül tanított, magániskolát nyit ruhavarrásra, szabászat szakszakkal, lakásán, Str. Radu 9. sz. (v. Boeskey-u.) Jelentkezni lehet bármikor. 6385

Comunitatea izraelita aut. orth. Dej
No. 278—1923.

Pályázat

A dési aut. orth. izraelita hitközség felekezeti népiskolájánál egy tanítói állás betöltendő.

Pályázótól megkívántatik, hogy a román nyelvet tökéletesen bírja, olyképen, hogy azt tanítási nyelvül is alkalmazhassa.

Lakáshány miatt nőtlen tanító előnyben részesül.

A megfelelő okmánymásokkal felszerelt folyamódványok az alantírt elnökhöz küldendők be.

Fizetés megegyezés szerint.

Az állás azonnal elfoglalható.

Dej, 1923 október 10.

Berger Nándor s. k. iskolaszéki elnök

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeres
Mindennemű ládákat és fadóbozókat összeszegezett és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készit és szállit a legolcsóbb napi áron 1331
Sajovics és Lebovits fatereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántói-ut) 1 szám

MEGÉRKEZTEK

**Páris
Bécs
Berlin**

legújabb divatu őszi és téli

női modellkabátjai és bundái

óriási választékban a

Diamanstein és

Moskovits

női és férfi divatruházába

Cluj,

Calea Regele Ferdinand
25., a főpostával szemben

Seal és biberette plüssbundák és szörmezt kabátkülönlegességek legelőnyösebb beszerzési forrása. Lloyd 1412

IZRAEL & Co.

szörmeáruházában

Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2

Bundák . . . 16000

Sportkabátok . . . 3000

Boák . . . 475

Gyermekkabátok 800

leitől
feljebb kaphatók

Nagy választék szörmeáruházban!

Flegler Gy. Cluj Műpári festő és tapétázó vállalat. :: Legmodernebb **Legújabb tapéták! Féregirtás!**
szobafestés, zománcfényezés és mázolás

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 13 szám.

Rakterületek bérbeadók

Cluji állomáson, két iparvágánnyal biró, a Nádaspaták és országúttól határolt **kitünő fekvésű ipartelepen**

Felvilágosítást ad Reck szénnagykeresk.
Izabella-utca 5. szám - Telefonszám 130

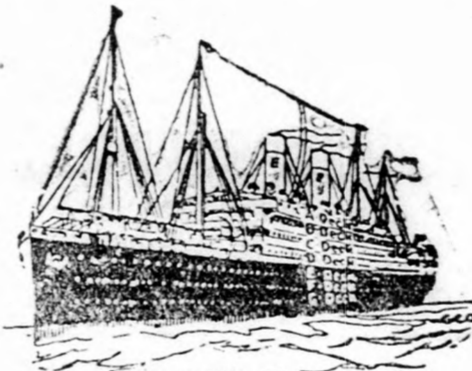
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszöszökökkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztégár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés:

„Constantinople“ luxuszöszös érkezik november 1-én, indul november 3-án

Értesítés:

Kajütök, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

SZERKESZTŐSÉG.
HIVATAL ÉS NYO
Cluj, Kolozsvár, St
L. Pop (Brassai-ut

Tel fon: Szerkes
és kiadóhivatal
Zs. N. Sz.

A kéziratok kizár
szerkesztőségnek
zendők. Kéziratok
adunk vissz

Cluj-Kolozsvár

Abban a
kisebbségek is
hangon és hossz
zetségével szolt
német-sváb tan
litotta azokat a
teljesítésig haro
mania német la

A svábok
hanem azt a cé
met anyanyelvi
pontból minél é
ismeretek tudás
a gyermekeket
ne terheljék m
val, mentesíts
mint (ahogyan a
kásban van. A
natkozóan a svá
zettel, melyben
országban működ
zépiskolák volta
béke, a párisi
arra a hatalmas
mentalitását a n
átformálta és in
évi 30. tc. beta
harmadik pontj
ellen tiltakozik,
rusz klauzusz eg

A svábok
követeléseiket,
a pontok minde
Fedik pedig ab
denkinek joga v
joga, hogy gye
minél egyszerűt
turához.

Tragikus e
nemzedéknek a
retlen nyelv k
zavartan nőne
beri jobbelátá
gonoszságán. E
mely elől gram
amely előtt ez
nyelvet, melyet
sajátitana el, hi
és hazája iránt
seinek alapfelté
lelhetetlen ren
becsült és elev
mely könnyű
teszi az új nem
nyelvét.

És különö
a mi zsidó ifjai
azon politikai e
és akadályozza
ciós erejével b
dátatosan maga
zsidó szivébe
jába. Ugyanaz
attól a nyelvtől
tejjel szivta ma
a nyelvtől, mel
és ősapák öteze
dékre adott örö

Annak a
vissza akarja
ősi kultura utj
erőszakot. Jól
áttérést nem le
Ez a kulturális
pedig a kultura
vel nem akart
venni, de a fej
vinni a zsidó s
a szülei otthon